

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

M

Paper-III

SOCIOLOGY

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) .....

(Name) .....

2. (Signature) .....

(Name) .....

Seat No.

(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....

(In words)

OMR Sheet No.

(To be filled by the Candidate)

AUG - 14315

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Number of Pages in this Booklet : 40

Number of Questions in this Booklet : 75

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **75** objective type questions. Each question will carry **two** marks. All questions of Paper-III will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)

(B)

●

(D)
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **75** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांना प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)

(B)

●

(D)
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खुण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागीचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांना परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅल्क्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

AUG - 14315/III

Sociology
Paper III

समाजशास्त्र

प्रश्नपत्रिका III

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 150

Note : This paper contains **Seventy Five (75)** multiple choice questions, each carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पचहत्तर (75)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

<p>1. The book 'Asylums' is written by :</p> <p>(A) Erving Goffman</p> <p>(B) Alfred Shultz</p> <p>(C) Peter Berger</p> <p>(D) J. Alexander</p>	<p>1. 'असाईलम' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?</p> <p>(A) आयरविंग गोफमन</p> <p>(B) अलफ्रेड शुटझ</p> <p>(C) पिटर बर्जर</p> <p>(D) जे. अलेक्झांडर</p>
<p>2. According to one scholar, "the keypoint about ethnomethods is that they are reflexively accountable". Who is this scholar ?</p> <p>(A) Nicholson</p> <p>(B) Giddens</p> <p>(C) Garfinkel</p> <p>(D) Elias</p>	<p>2. एका विद्वानाने म्हटले आहे कि "लोकान्वय पद्धती मधील एक प्रमुख मुद्दा म्हणजे त्या प्रतिक्रिप्त स्वरूपात लक्षात घेण्या योग्य असतात." हा विद्वान कोण ?</p> <p>(A) निकोलसन</p> <p>(B) गिडन्स</p> <p>(C) गारफिंकल</p> <p>(D) एलियास</p>

3. Match List I and List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(Authors)

- (a) Alfred Schultz
(b) Habermass
(c) Foucault
(d) Garfinkel

List II

(Concepts)

- (i) Ethnomethodology
(ii) Discourse analysis
(iii) Typification
(iv) Critical theory
(v) Functionalism

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(B)	(ii)	(iv)	(iii)	(v)
(C)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(D)	(i)	(iv)	(v)	(iii)

3. खालील यादी I व यादी II मधील नोंदीच्या जोड्या लावा आणि दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(लेखक)

- (a) अल्फ्रेड शुट्झ
(b) हेबरमास
(c) फुको
(d) गारफिंकल

यादी II

(संकल्पना)

- (i) लोकान्वयपद्धतीशास्त्र
(ii) विचार-विमर्श विश्लेषण
(iii) वर्गवारीकरण
(iv) समीक्षात्मक सिद्धान्त
(v) प्रकार्यवाद

संकेतांक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(B)	(ii)	(iv)	(iii)	(v)
(C)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(D)	(i)	(iv)	(v)	(iii)

4. For Habermas, the political goal of society is :

- (A) Undistorted communication
- (B) Controlled communication
- (C) Symbolic communication
- (D) Communication of certain classes of intellectuals

5. 'Sociology should be based on a post-positivistic understanding and the scientific development should be understood as much through theoretical as through empirical explanations.' Who suggests this ?

- (A) Althusser
- (B) Colomy
- (C) J. Alexander
- (D) N. Smelser

4. हेबरमासला समाजाचे राजकीय ध्येय काय वाटते ?

- (A) अविस्कळीत संप्रेषण
- (B) नियंत्रित संप्रेषण
- (C) सांकेतिक संप्रेषण
- (D) कांही बुद्धीनिष्ठ वर्गाचे संप्रेषण

5. समाजशास्त्र हे उत्तर वस्तुनिष्ठतावादावर आधारित असायला पाहिजे आणि शास्त्रीय विकास हा सैद्धान्तिक तसेच अनुभवाश्रित स्पष्टीकरणातून जाणून घ्यायला पाहिजे. हे कोणी सूचित केले आहे ?

- (A) अल्थुसर
- (B) कोलोमी
- (C) जे. अँलेक्झांडर
- (D) एन. स्मेलसर

6. Structuration theory of Giddens

is :

- (A) extraordinarily eclectic
- (B) based on teleology
- (C) humanistic in appeal
- (D) anti-Marxist

7. The term 'biopower' is associated

with :

- (A) Derrida
- (B) Habermass
- (C) Goffman
- (D) Foucault

6. गिडन्सचा संरचनात्मकता सिद्धान्त हा :

- (A) असामान्य सारग्राही
- (B) पूर्वसुचनाशास्त्रावर आधारित
- (C) मानवतावादी आवाहन
- (D) मार्क्स-विरोधी

7. 'दुहेरीसत्ता' ही संज्ञा कोणाशी संबंधित

आहे ?

- (A) डेरिडा
- (B) हेबरमास
- (C) गोफमन
- (D) फुको

8. Match the following lists by selecting *correct* codes :

List I

(Authors)

- (a) Foucault
- (b) Giddens
- (c) Derrida
- (d) Althusser

List II

(Concepts)

- (i) Duality of structure
- (ii) Relative autonomy
- (iii) Panoptic
- (iv) Discourse analysis

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(B)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(C)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(D)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

8. खालील यादी I व यादी II मधील नोंदीच्या जोड्या लावा आणि दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(लेखक)

- (a) फुको
- (b) गीडन्स
- (c) डेरिडा
- (d) अल्थुसर

यादी II

(संकल्पना)

- (i) संरचनात्मक द्वंद्वता
- (ii) सापेक्ष स्वायत्तता
- (iii) दृष्टीक्षेप
- (iv) विचार-विमर्श विश्लेषण

संकेतांक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(B)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(C)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(D)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

9. Foucault's term for the ways in which individuals regulate their own behaviour in case they are being observed is : (A) Panopticism (B) Bio-politics (C) Episteme (D) Body fetishism	9. व्यक्तींचे निरीक्षण करीत असतांना त्या व्यक्ती स्वतःच्यावर्तनाच्या नियमनासाठी जे मार्ग वापरतात त्यासाठी फुकोने कोणती संज्ञा वापरली आहे : (A) दृष्टीक्षेपवाद (B) दुहेरी राजकारण (C) मीमांसा (D) अंधश्रद्धावाद
10. Which one of the authors wrote about the conflicts that erupted due to linguistic diversity in India ? (A) M. N. Srinivas (B) A. R. Desai (C) Myron Weiner (D) David Hardiman	10. भाषेच्या विविधतेने संघर्ष निर्माण होतात असे कोणत्या लेखकाने लिहिलेले आहे ? (A) एम. एन. श्रीनिवास (B) ए. आर. देसाई (C) मायरेन विनर (D) डेव्हिड हार्डीमन
11. Who was the author of the book—“Modern Indian Culture” ? (A) D. P. Mukherji (B) N. K. Bose (C) Surajit Sinha (D) S. C. Dube	11. ‘मॉडर्न इंडियन कल्चर’ ह्या पुस्तकाचा लेखक कोण आहेत ? (A) डी. पी. मुखर्जी (B) एन. के. बोस (C) सुरजित सिन्हा (D) एस. सी. दुबे

12. Match the List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Homo Hierarchicus
- (b) Sanskritization
- (c) Modernization of Indian Tradition
- (d) Caste, Class and Occupation

List II

- (i) G. S. Ghurye
- (ii) Yogendra Singh
- (iii) Louis Dumont
- (iv) M. N. Srinivas

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(C)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(D)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

12. खालील यादी I व यादी II मधील नोंदीच्या जोड्या लावा आणि दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

- (a) होमो हायरार्कीकस
- (b) संस्कृतीकरण
- (c) मॉडर्नायझेशन ऑफ इंडियन ट्रेडीशन
- (d) कास्ट, क्लास अँड ऑक्युपेशन

यादी II

- (i) जी. एस. घुर्ये
- (ii) योगेंद्र सिंग
- (iii) लुईस डुमॉन्ट
- (iv) एम. एन. श्रीनिवास

संकेतांक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(C)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(D)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

13. Modes of action which do not conform to the norms or values held by most of the members of a group or society is called :

- (A) Crime
- (B) Corruption
- (C) Delinquency
- (D) Deviance

14. Which one is the recent committee to look into the regional imbalance of Maharashtra ?

- (A) Dantwala Committee
- (B) Dandekar Committee
- (C) Kelkar Committee
- (D) Chavan Committee

13. एखाद्या समूहातील किंवा समाजातील कृतीची पद्धत सर्व सदस्यांच्या मूल्यांशी किंवा नियमनांशी अनुचलीत दोन नाही त्यास काय म्हणतात ?

- (A) गुन्हा
- (B) भ्रष्टाचार
- (C) गुन्हेगारी
- (D) विचलन

14. महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असंतुलनावर लक्ष ठेवण्यासाठी अलिकडची कोणती एक समिती होती ?

- (A) दांतवाला समिती
- (B) दांडेकर समिती
- (C) केळकर समिती
- (D) चव्हाण समिती

15. A component of formal organization in which rules and hierarchical ranking are used to achieve efficiency is known as :

- (A) Authority
- (B) Bureaucracy
- (C) Capitalism
- (D) Rationality

16. Who among the following sociologists was associated with the term division of labour ?

- (A) Emile Durkheim
- (B) Karl Marx
- (C) Max Weber
- (D) Talcott Parsons

15. नियम आणि श्रेणी रचनात्मकता असलेल्या औपचारिक संस्थेमध्ये कार्यक्षमता साध्य करण्यासाठी कोणत्या घटकाचा वापर केला जातो :

- (A) अधिकार
- (B) नोकरशाही
- (C) भांडवलवाद
- (D) बुद्धीनिष्ठता

16. खालीलपैकी कोणत्या समाजशास्त्रज्ञाचा 'श्रम विभाजन' संज्ञेशी संबंध आहे ?

- (A) एमील डरखाईम
- (B) कार्ल मार्क्स
- (C) मॅक्स वेबर
- (D) टॉलकॉट पार्सन्स

17. Factory system is *not* characterised by :

- (A) Concentration of productive process
- (B) Application of mechanical power
- (C) Application of animate sources of power
- (D) Concentration of wealth

18. Which one is an example of organization ?

- (A) Schools
- (B) Ethnic groups
- (C) Friendship groups
- (D) Classes

17. कारखाना पद्धतीचे कोणते वैशिष्ट्य नाही ?

- (A) उत्पादन प्रक्रियेची एकाग्रता
- (B) यांत्रिक शक्तीचे उपयोजन
- (C) सचेतन स्रोताच्या शक्तीचे उपयोजन
- (D) संपत्तीवरील लक्ष-केंद्रीतता

18. संघटनेचे उदाहरण कोणते ते सांगा :

- (A) शाळा
- (B) वांशिक समूह
- (C) मैत्री समूह
- (D) वर्ग

19. Who has written the book-worker factories and Social Change in India ?

- (A) B. P. Singh
- (B) R. D. Lambert
- (C) S. D. Punekar
- (D) S. S. Khanka

20. N. M. Lokhande in 1890 succeeded in forming the first labour organization in India, namely the :

- (A) National Union of Railwaymen
- (B) Kamgar Hita Vardhak Sabha
- (C) Girni-Kamgar Union
- (D) Bombay Mill Hands Association

19. 'वर्कर, फॅक्टरीज एण्ड सोशल चेंज इन इंडिया'

हे पुस्तक कोणी लिहिले आहे ?

- (A) बी. पी. सिंग
- (B) आर. डी. लॅम्बर्ट
- (C) एस. डी. पुणेकर
- (D) एस. एस. खांका

20. एन. एम. लोखंडे हे 1890 मध्ये भारतातील पहिली कामगार संघटना स्थापण्यात यशस्वी झाले त्या संघटनेचे नाव :

- (A) नॅशनल यूनियन ऑफ रेल्वेमेन
- (B) कामगार हितवर्धक सभा
- (C) गिरणी कामगार यूनियन
- (D) बॉम्बे मील हॅण्डस् असोसिएशन

21. In which industrial policy of India—Liberalization, Privatization and Globalization (LPG) was introduced ?

- (A) Industrial Policy, 1995
- (B) Industrial Policy, 1980
- (C) Industrial Policy, 1991
- (D) Industrial Policy, 1986

22. A work stoppage in which an employer prevents employees from working is known as :

- (A) Strikes
- (B) Gherao
- (C) Picketing
- (D) Lockouts

21. भारताच्या कोणत्या वर्षीच्या औद्योगिक धोरणात 'उदारीकरण, खाजगीकरण आणि जागतिकीकरण' हे प्रस्तावित केलेले आहेत ?

- (A) औद्योगिक धोरण, 1995
- (B) औद्योगिक धोरण, 1980
- (C) औद्योगिक धोरण, 1991
- (D) औद्योगिक धोरण, 1986

22. काम बंद आंदोलनात मालक नोकरदारास काम करण्यास प्रतिबंध करतात त्यास काय म्हणतात ?

- (A) संप
- (B) घेरावो
- (C) विरोधक
- (D) टाळेबंदी

23. Which kind of workers' participation in management is in the lowest level ?

- (A) Informative participation
- (B) Consultative participation
- (C) Administrative participation
- (D) Associative participation

24. Which Section of Trade Union Act of 1926 define Trade Union ?

- (A) Section 2(h)
- (B) Section 2(k)
- (C) Section 2(q)
- (D) Section 2(l)

23. कोणत्या प्रकारचा कामगार-सहभाग हा व्यवस्थापनात निम्न-पातळीवर असतो ?

- (A) अनौपचारिक सहभाग
- (B) वैचारिक सहभाग
- (C) प्रशासकीय सहभाग
- (D) साहचर्यात्मक सहभाग

24. कामगार संघटनेची व्याख्या, 1926 च्या कामगार संघटना कायद्याच्या कोणत्या विभागात आहे ?

- (A) विभाग 2(h)
- (B) विभाग 2(k)
- (C) विभाग 2(q)
- (D) विभाग 2(l)

25. Which one is *not* a party to Industrial Relations ?

- (A) Employees
- (B) Employer
- (C) Government
- (D) Collective bargaining

26. MRTP Act, 1969 became effective from the year :

- (A) 1970
- (B) 1971
- (C) 1972
- (D) 1973

25. औद्योगिक संबंधाचा खालीलपैकी कोणता भाग नाही ?

- (A) नोकरदार
- (B) मालक
- (C) सरकार
- (D) सामूहिक सौदा

26. एम. आर. टी. पी. कायदा, 1969 हा या वर्षी अंमलात आला :

- (A) 1970
- (B) 1971
- (C) 1972
- (D) 1973

27. The idea of sustainable development is associated with which commission ?

- (A) Brutland Commission
- (B) Sutherland Commission
- (C) Carson Commission
- (D) Fanon Commission

28. In Andre Gunder Frank's understanding :

- (A) the periphery exists purely for feeding the requirements of the core
- (B) both core and peripheries suffer due to economic instability
- (C) core-periphery relations are determined through market fluctuations
- (D) core and periphery look forward to sustainable development

27. शाश्वत विकास ही संकल्पना कोणत्या आयोगाशी संबंधित आहे ?

- (A) ब्रुटलँड आयोग
- (B) सुदरलँड आयोग
- (C) कारसन आयोग
- (D) फॅनॉन आयोग

28. आंद्रे गुंडर फ्रँकच्या धारणेनुसार :

- (A) मध्याच्या (सर्वांच्या) गरज भागविण्यासाठी परीघ हा अस्तित्वात असतो
- (B) आर्थिक अस्थिरतेचा मध्य (सर्व) आणि परीघ ह्या दोहांवर परिणाम होतो
- (C) मध्य आणि परीघ संबंध हे बाजाराती चढ-उताराने ठरविले जातात
- (D) मध्य आणि परीघ हे शाश्वत विकासाचा भविष्य वेध घेतात

29. Wallerstein in his 'world system theory' rejects the notion of 'Third World' and instead proposes :

- (A) a multi-polar world
- (B) a bipolar world
- (C) global network of economic exchange
- (D) Accumulation with social justice

30. Gunnar Myrdal's theory of 'cumulative causation' is an alternative theory of undevelopment, because :

- (A) it gave serious attention to non-economic or institutional factors
- (B) it focuses upon economic growth
- (C) it supports theory of 'stages of growth'
- (D) it emphasises on humanitarian approach

29. वॉलरस्टीनने त्याच्या 'विश्व व्यवस्था सिद्धान्तात' 'तिसरे जग' संकल्पना नाकारली आहे आणि त्याऐवजी सुचविले :

- (A) एक 'बहु-ध्रुवीय' विश्व
- (B) एक 'द्वि-ध्रुवीय' विश्व
- (C) आर्थिक विनिमयाची वैश्विक जाळी
- (D) सामाजिक न्यायाचे संकलन

30. 'संकलित कारण' हा गनर मिर्डलचा सिद्धान्त हा अविकसनाचा पर्यायी सिद्धान्त आहे, कारण :

- (A) गैर-आर्थिक किंवा संस्थात्मक घटकांकडे त्यांनी गांभीर्याने लक्ष दिलेले आहे
- (B) आर्थिक वाढीवर लक्ष-केंद्रीत केलेले आहे
- (C) 'विकासाचे टप्पे' सिद्धान्ताला आधार दिला आहे
- (D) मानवतावादी दृष्टीकोनांवर भर दिलेला आहे

31. Which one of the following feminists made the statement that 'one is not born but rather becomes a woman'.

- (A) Margaret Mead
- (B) Betty Friedan
- (C) Ann Oakley
- (D) Simone de Beauvoir

32. Which group of feminists argued that women's liberation can only be achieved by working to end both economic and cultural sources of women's oppression ?

- (A) Post-modernist feminists
- (B) Marxist feminists
- (C) Socialist feminists
- (D) Cultural feminists

31. 'जो जन्माला येत नाही पण ती स्त्री बनविली जाते' हे विधान खालीलपैकी कोणत्या स्त्री-वाद्याने केलेले आहे ?

- (A) मार्गरेट मीड
- (B) बेटी फ्रिडन
- (C) ऍन ओकले
- (D) सीमॉन डी बोव्हार

32. स्त्रियांच्या जुलूमाचे आर्थिक व सांस्कृतिक स्रोत ह्या दोघांचा शेवट करण्याचे काम करून स्त्री मुक्ती मिळविता येते असे कोणत्या स्त्रीवादी समूहाने चर्चित केले आहे ?

- (A) उत्तर-आधुनिक स्त्रीवादी
- (B) मार्क्स स्त्रीवादी
- (C) समाजवादी स्त्रीवादी
- (D) सांस्कृतिक स्त्रीवादी

33. "Patriarchy is a system of oppression where men constitute the oppressor class while, women are the oppressed category." This understanding belongs to :

- (A) Radical feminist
- (B) Post-structural feminist
- (C) Psychoanalytic feminist
- (D) Socialist feminist

34. Who among the following is considered as an eco-feminist thinker ?

- (A) Uma Chakravarti
- (B) Romila Thapar
- (C) Vandana Shiva
- (D) Leela Dube

33. पितृसत्ताक ही जुलमी पद्धती आहे ज्यांत पुरुष हे जूलूम करणारांचा वर्ग असतो तर स्त्रियां ह्या जुलूम सहज करणारांचा वर्ग असतो. अशी धारणा कोणाशी संबंधित आहे ?

- (A) क्रांतीकारक स्त्रीवादी
- (B) उत्तर-संरचनात्मक स्त्रीवादी
- (C) मानस-विश्लेषणात्मक स्त्रीवादी
- (D) समाजवादी स्त्रीवादी

34. खालीलपैकी परिस्थितीक-स्त्रीवाद विचारवंत कोण आहे ?

- (A) उमा चक्रवर्ती
- (B) रोमिला थापर
- (C) वंदना शीवा
- (D) लिला दुबे

35. Which is the main basis for the growth of eco-feminism ?

- (A) Deforestation in industrial society
- (B) Women's lives and their relation with the nature
- (C) Pollution and environmental degradation
- (D) Global warming

36. What are less organized and more spontaneous reactions to non-conformity ?

- (A) Formal sanctions
- (B) Informal sanctions
- (C) Legal sanctions
- (D) Illegal sanctions

37. Which of the following factors determines the deviance ?

- (A) Personality
- (B) Society
- (C) Politics
- (D) Culture

35. परिस्थितीक-स्त्रीवादाच्या वाढीचा प्रमुख आधार कोणता ?

- (A) औद्योगिक समाजातील निर्वनिकरण
- (B) स्त्रियांचे जीवन आणि त्यांचा निसर्गाशी असलेला संबंध
- (C) प्रदूषण आणि पर्यावरणीय ऱ्हास
- (D) जागतिक तपमानीयता

36. विचलनाची अल्पसंघटित आणि अधिक उत्स्फूर्त प्रतिक्रिया कोणत्या असतात ?

- (A) औपचारिक अनुज्ञा
- (B) अनौपचारिक अनुज्ञा
- (C) वैधानिक अनुज्ञा
- (D) अवैधानिक अनुज्ञा

37. खालीलपैकी कोणता घटक विचलनाचे निर्धारण करतो ?

- (A) व्यक्तिमत्व
- (B) समाज
- (C) राजकारण
- (D) संस्कृती

38. How do theorists of the new criminology framed their analysis ?

- (A) In terms of the structure of society
- (B) In terms of the deprotection of the power of the ruling class
- (C) In terms of dysfunction in society
- (D) In terms of deconstruction of society

39. Who wrote the Article in Sociological Bulletin in 1998 on 'A life-world of Disenchantment : Modernity, Ethnicity and Pluralism' ?

- (A) T. K. Ommen
- (B) Andre Beteille
- (C) Yogendra Singh
- (D) D. N. Dhanagare

38. नवीन गुन्हेगारीशास्त्राची सिद्धांतकार त्यांचे विश्लेषण कसे तयार करतात ?

- (A) समाजाच्या संरचनेच्या संदर्भात
- (B) सत्ताधारी वर्गाच्या सामर्थ्याच्या निरस्रक्षणाच्या संदर्भात
- (C) समाजातील अपकार्याच्या संदर्भात
- (D) समाजाच्या विखंडनाच्या संदर्भात

39. 1998 मध्ये सोशिलॉजिकल बुलेटिन मध्ये 'ए लाईफ-वर्ल्ड ऑफ डिसएंचांटमेंट : मॉडर्निटी, एथनिसिटी अँड प्लुरॅलीझम' याविषयीचा लेख कोणी लिहिला ?

- (A) टी. के. ओमेन
- (B) आंद्रे बेते
- (C) योगेन्द्र सिंग
- (D) डी. एन. धनागरे

40. Match the following books with their authors and choose the correct code given at the end :

Books

- (a) The Household Dimensions of the Family in India
- (b) Science and Society
- (c) The Dynamics of Rural Society
- (d) Social Background of Indian Nationalism

Authors

- (i) D. D. Kosambi
- (ii) A. M. Shah
- (iii) A. R. Desai
- (iv) Ramkrishna Mukherji

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(C)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(D)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

40. खालील पुस्तकांच्या लेखकांशी जोड्या जुळवा आणि दिलेल्या संकेतामधून योग्य पर्याय निवडा :

पुस्तक

- (a) दि हौसहोल्ड डायमेन्शनस् ऑफ द फॅमिली इन इंडिया
- (b) सायन्स अँड सोसायटी
- (c) दि डायनॅमिक्स ऑफ रूरल सोसायटी
- (d) सोशल बॅकग्राऊंड ऑफ इंडियन नॅशनॅलिझम

लेखक

- (i) डी. डी. कोसंबी
- (ii) ए. एम. शाह
- (iii) ए. आर. देसाई
- (iv) रामकृष्ण मुखर्जी

संकेतांक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(B)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(C)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(D)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)

41. Which of the following categories is *not* a part of Daniel Thorner's classification of rural classes ?

- (A) Landlords
- (B) Working peasants
- (C) Artisans
- (D) Labourers

42. Which of the following objectives was *not* recommended by Balwant Rai Mehta Committee to implement, Panchayat Raj System in its base structure ?

- (A) To represent the felt needs of the village community
- (B) To give power to the non-officials for the development of village communities
- (C) Area development programmes
- (D) To give power of implementation to people

41. खालीलपैकी कोणता घटक हा डॅनियल थॉर्नरच्या ग्राम वर्गारचनेच्या वर्गीकरणाचा घटक होत नाही ?

- (A) जमीनमाळक
- (B) कामकरी शेतकरी
- (C) कारागीर
- (D) मजूर

42. पंचायत राज व्यवस्थेची तिच्या मुलभुत संरचनेनुसार अंमलबजावणी करण्यासाठी बळवंतराय मेहता समितीने केलेल्या शिफारशीमध्ये खालीलपैकी कोणत्या उद्दिष्टाचा समावेश नव्हता ?

- (A) ग्राम समुदायाच्या जाणविणाऱ्या गरजांचे प्रतिनिधित्व
- (B) ग्राम समुदायांच्या विकासासाठी अशासकीय व्यक्तींना बल देणे
- (C) प्रभाग विकास कार्यक्रम
- (D) अंमलबजावणीचे अधिकार लोकाना बहाल करणे

43. Who has used the term 'peasant struggle' to analyse the phenomenon of Agrarian Unrest" in India ?

- (A) Kathleen Gough
- (B) A. R. Desai
- (C) Hamza Alavi
- (D) D. N. Dhanagare

44. When the Naxalbari peasant struggle was launched ?

- (A) 1921
- (B) 1956
- (C) 1918
- (D) 1967

43. भारतात 'शेती क्षेत्रातील' अशांतता' या घटनेचे विश्लेषण करण्यासाठी 'शेतकरी संघर्ष' ही संज्ञा कोणी वापरली ?

- (A) कॅथलीन गॉग
- (B) ए. आर. देसाई
- (C) हमझा अलावी
- (D) डी. एन. धनागरे

44. नक्षळवादी शेतकरी संघर्ष केव्हा सुरू करण्यात आला ?

- (A) 1921
- (B) 1956
- (C) 1918
- (D) 1967

45. Among the theoretical explanation of drug usage, who has formulated differential association theory ?

- (A) Merton
- (B) Burgess
- (C) Sutherland
- (D) Akers

46. In which city the 'slums' are known as 'charies' ?

- (A) Mumbai
- (B) Chennai
- (C) Delhi
- (D) Kanpur

45. मादक द्रव्य चालिरीतीच्या सैद्धांतिक स्पष्टीकरणा-
च्या अनुषंगाने 'भेदात्मक साहचर्य सिद्धान्त' कोणी
मांडला आहे ?

- (A) मर्टन
- (B) बर्गस
- (C) सुदरलँड
- (D) अँकर्स

46. कोणत्या शहरातील 'झोपडवस्तीला' 'चेरीज' या
नावाने ओळखणे जाते ?

- (A) मुंबई
- (B) चेन्नई
- (C) दिल्ली
- (D) कानपुर

47. In 1948 which of the following international voluntary health organization was established ?

- (A) Food and Agricultural Organization (FAO)
- (B) Red Cross Society
- (C) World Health Organization (WHO)
- (D) UNICEF

48. The idea of Primary Health Centre was spelt out in clear terms by :

- (A) Union Health Ministry
- (B) Shrivastava Committee
- (C) Bhore Committee
- (D) Mudaliar Committee

47. 1948 मध्ये खालीलपैकी कोणती आंतरराष्ट्रीय स्वयंसेवी आरोग्य संघटना स्थापन करण्यात आली ?

- (A) अन्न आणि शेती संघटना (FAO)
- (B) रेड क्रॉस सोसायटी
- (C) जागतिक आरोग्य संघटना (WHO)
- (D) युनिसेफ (UNICEF)

48. प्राथमिक आरोग्यकेन्द्राची कल्पना स्पष्ट शब्दांत कोणी मांडली ?

- (A) केंद्रीय आरोग्य मंत्रालय
- (B) श्रीवास्तव समिती
- (C) भोरे समिती
- (D) मुदलियार समिती

49. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

(Village)

- (a) Rampura
- (b) Shamirpeth
- (c) Sripuram
- (d) Shivpur

List II

(Researchers)

- (i) M. N. Srinivas
- (ii) S. C. Dube
- (iii) Andre Beteille
- (iv) K. Ishwaran
- (v) G. S. Ghurye

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(v)	(iv)	(iii)	(ii)
(B)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(C)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(D)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

49. खालील यादी I व यादी II मधील नोंदीच्या जोड्या लावा आणि दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(खेडी)

- (a) रामपुरा
- (b) शमीरपेठ
- (c) श्रीपुरम
- (d) शीवपूर

यादी II

(संशोधक)

- (i) एम. एन. श्रीनिवास
- (ii) एस. सी. दुबे
- (iii) आंद्रे बेते
- (iv) जी. एस. घुर्ये

संकेतांक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(v)	(iv)	(iii)	(ii)
(B)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(C)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(D)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

50. The census which was synchronous, covered a wider area and was more modern in nature was undertaken in India in the year :

- (A) 1867
- (B) 1872
- (C) 1881
- (D) 1883

51. With reference to Internal Migration who has stated that, "Of all sorts of luggage, man is the most difficult to be transported" ?

- (A) Tara Kanitkar
- (B) S. N. Agarawal
- (C) David Ricardo
- (D) Adam Smith

50. एकाचवेळी घेण्यात आलेली, विस्तीर्ण प्रदेश व्याप्त करणारी आणि अधिक आधुनिक स्वरूपाची अशी शिरगणती भारतात कोणत्या वर्षी घेण्यात आली ?

- (A) 1867
- (B) 1872
- (C) 1881
- (D) 1883

51. "सर्व प्रकारच्या ओझ्यामध्ये माणसाचे ओझे वाहून नेणे हे सर्वात कठीण आहे", असे विधान अंतर्गत स्थलांतराच्या संदर्भात कोणी केले आहे ?

- (A) तारा कानिटकर
- (B) एस. एन. अगरवाल
- (C) डेविड रिकार्डो
- (D) अँडम स्मिथ

52. Which of the following years is marked as 'year of big divide' in India's population ? (A) 1951 (B) 1931 (C) 1921 (D) 1911	52. भारताच्या लोकसंख्येत खालीलपैकी कोणते वर्ष हे 'महाविभाजन वर्ष' म्हणून ओळखले जाते ? (A) 1951 (B) 1931 (C) 1921 (D) 1911
53. Who enjoy a longer life expectancy in almost every country ? (A) Men (B) Men in urban area (C) Women (D) Women in urban area	53. बहुतेक सर्वच देशांमध्ये दीर्घ आयुर्मान कोणाला प्राप्त होते ? (A) पुरुष (B) नागरी भागातील पुरुष (C) स्त्रिया (D) नागरी भागातील स्त्रिया
54. In which five year plan the stress was given on extension approach instead of clinical approach ? (A) V Five Year Plan (B) II Five Year Plan (C) IV Five Year Plan (D) III Five Year Plan	54. कोणत्या पंचवार्षिक योजनेत वैद्यकीय दृष्टिकोना-ऐवजी विस्तारित दृष्टिकोनावर भर देण्यात आली ? (A) पाचवी पंचवार्षिक योजना (B) दुसरी पंचवार्षिक योजना (C) चौथी पंचवार्षिक योजना (D) तिसरी पंचवार्षिक योजना

55. Which feminism believes that men are responsible for and benefit, from the exploitation of women ?

- (A) Liberal feminism
- (B) Post-modern feminism
- (C) Socialist feminism
- (D) Radical feminism

56. Studies on learning Sanskrit, as well as of the higher arts like classical music, dance, painting, sculpture under the studied on organization of specialists were proposed by :

- (A) McKim Marriot
- (B) Surjit Sinha
- (C) D. P. Mukerji
- (D) N. K. Bose

55. स्त्रियांचा उपभोग आणि फायदा करून घेण्यात पुरुषच जबाबदार आहेत यावर कोणत्या स्त्रीवाद्यांचा विश्वास आहे ?

- (A) उदारमतवादी स्त्रीवाद
- (B) उत्तर-आधुनिक स्त्रीवाद
- (C) समाजवादी स्त्रीवाद
- (D) जहालवादी स्त्रीवाद

56. विशेषित गोष्टींच्या संघटनांच्या अंतर्गत संस्कृतचे अध्ययन तसेच अभिजात संगीत, नृत्य, रंग काम, नक्षीकाम यासारख्या उच्च कलांचे अध्ययन कोणी प्रस्तावित केले होते ?

- (A) मॅक्कीम मॅरिऑट
- (B) सुरजित सिन्हा
- (C) डी. पी. मुकर्जी
- (D) एन. के. बोस

57. Who authored a book on 'The Anatomy of a Rururbun Community' ?

- (A) M. N. Srinivas
- (B) S. C. Dube
- (C) A. R. Desai
- (D) G. S. Ghurye

58. Who is the author of the book "Land Systems of British India" ?

- (A) Baden-Powell
- (B) F. G. Balley
- (C) O. E. Baker
- (D) T. K. Basu

59. Who was of the opinion that 'poverty is an evil which could be remedied by the poor themselves by prudently delayed marriage' ?

- (A) Thomas Robert Malthus
- (B) Niccolo Machiavelli
- (C) William Godwin
- (D) Kautilya

57. 'दि अँनॉटॉमी ऑफ रूरुबन कम्युनिटी' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?

- (A) एम. एन. श्रीनिवास
- (B) एस. सी. दुबे
- (C) ए. आर. देसाई
- (D) जी. एस. घुर्ये

58. "लँड सिस्टिम्स इन ब्रिटीश इंडिया" या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत ?

- (A) बेडन पॉवेल
- (B) एफ. जी. बेळी
- (C) ओ. ई. बेकर
- (D) टी. के. बसु

59. 'दारिद्र्य हे एक प्रकारचे पाप आहे की जे गरीब स्वतःच धोरणीपणाने उशीरा विवाह करून त्याच्यावर उपाययोजना शोधतात' असे प्रतिपादन कोणी केले आहे ?

- (A) थॉमस रॉबर्ट माल्थस
- (B) निकोलो मॅकियेव्हॅली
- (C) विल्यम गॉडविन
- (D) कौटिल्य

60. 'Secularism ..... means liberation of politics from the hegemony of religion'.

Who gave this definition ?

- (A) Ian Robertson
- (B) S. Radhakrishnan
- (C) Asghar Ali Engineer
- (D) M. N. Srinivas

61. Who is the author of the book, 'Population Education for Developing Countries' ?

- (A) Salkar K. R.
- (B) Namjoshi G. K.
- (C) Agarwal S. N.
- (D) Tiwari R. P.

60. 'धर्म निरपेक्षतावाद ..... म्हणजे धर्माच्या प्रभुत्वापासून राजकारण मुक्त करणे होय.

ही व्याख्या कोणी केली आहे ?

- (A) इयान रॉबर्टसन
- (B) एस. राधाकृष्णन
- (C) अशगर अली इंजिनियर
- (D) एम. एन. श्रीनिवास

61. 'पॉप्युलेशन एज्युकेशन फॉर डेव्हलपिंग कंट्रीज' या पुस्तकाचे लेखक कोण ?

- (A) सालकर के. आर.
- (B) नामजोशी जी. के.
- (C) अगरवाल एस. एन.
- (D) तिवारी आर. पी.

62. Who recognized family planning as a basic human rights in 1968 ?

- (A) World Health Organization
- (B) United Nations Organization
- (C) National Commission on Population
- (D) The United Nations Conference on Human Rights

63. When the First 'National Population Policy' was formed in India ?

- (A) Year 1952
- (B) Year 1975
- (C) Year 2000
- (D) Year 1976

62. 1968 मध्ये कुटुंब नियोजन हा मुळभूत मानवी हक्क आहे हे कोणी मान्य केले ?

- (A) जागतिक आरोग्य संघटना
- (B) संयुक्त राष्ट्र संघटना
- (C) लोकसंख्याविषयक राष्ट्रीय आयोग
- (D) मानवी हक्कांविषयीची संयुक्तराष्ट्रांची परिषद

63. भारतात पहिला 'राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरण' केव्हा तयार करण्यात आले ?

- (A) वर्ष 1952
- (B) वर्ष 1975
- (C) वर्ष 2000
- (D) वर्ष 1976

64. 'The people of warm land are more sex-indulgent which favours to the growth of population.' Who made this statement ?

- (A) Frank Notestein
- (B) Montesquieu
- (C) Malthus
- (D) Marx

65. The largest part of land were received by Bhoodan movement in 1953 from :

- (A) Andhra Pradesh
- (B) Bihar
- (C) Madhya Pradesh
- (D) Orissa

64. 'उष्णदार प्रदेशातील लोक हे अधिक लैंगिक प्रवृत्तीचे असतात की ज्यामुळे लोकसंख्यावाढीली पुष्टी मिळते.' हे विधान कोणी केले आहे ?

- (A) फ्रँक नॉटेस्टाईन
- (B) मॉंटेस्क्यू
- (C) माल्थस
- (D) मार्क्स

65. 1953 मध्ये भूदान चळवळीच्या अंतर्गत सर्वाधिक जमिनीचा भाग कोठून प्राप्त झाली ?

- (A) आंध्र प्रदेश
- (B) बिहार
- (C) मध्य प्रदेश
- (D) ओरिसा

66. Frank W. Notestein presented the theory of demographic transition in an almost mature form in the year :

- (A) 1937
- (B) 1945
- (C) 1948
- (D) 1950

67. Which is a better and significant measure of health or ill-health in a community ?

- (A) Maternal mortality
- (B) Morbidity
- (C) Fertility
- (D) Mortality

68. When was the National Health Policy introduced ?

- (A) Year 2001
- (B) Year 2005
- (C) Year 2000
- (D) Year 2002

66. फ्रँक डब्लू. नाटेस्टाईन याने लोकसंख्या संक्रमणाचा सिद्धान्त अगदी परिपक्व स्वरूपात केव्हा मांडली ?

- (A) 1937
- (B) 1945
- (C) 1948
- (D) 1950

67. समुदायातील आरोग्य अथवा अनारोग्याचे चांगले आणि महत्वाचे असे परिमाण कोणते आहे ?

- (A) मातृत्व मर्त्यता
- (B) रोगकारकता
- (C) प्रजनन
- (D) मर्त्यता

68. राष्ट्रीय आरोग्य धोरण केव्हा लागू करण्यात आले ?

- (A) वर्ष 2001
- (B) वर्ष 2005
- (C) वर्ष 2000
- (D) वर्ष 2002

69. Who are increasingly becoming 'Health Consumers' in modern times ?

- (A) Individuals
- (B) Groups
- (C) Community
- (D) Organizations

70. Who of the following has used the term 'Alcoholism' in the year 1849 ?

- (A) Seldon Bacon
- (B) Johnson
- (C) Magnus Huss
- (D) Marshal Clinnard

71. 'Crime is a violation of conduct, norms of the normative group.' Who has described accordingly ?

- (A) Thurston Sellin
- (B) Caldwell
- (C) Clinard
- (D) Hall Jerome

69. आधुनिक युगात 'आरोग्य ग्राहक' म्हणून वाढत्या प्रमाणात कोण ओळखले जाते ?

- (A) व्यक्ती
- (B) समूह
- (C) समुदाय
- (D) संघटना

70. खालीलपैकी कोणी 1849 साली 'अल्को-होलीझम' हा शब्द वापरली ?

- (A) सेल्डन बेकान
- (B) जॉन्सन
- (C) मॅग्नस हस
- (D) मार्शल क्लिनार्ड

71. 'नियमनात्मक समूहाच्या वर्तनविषयक नियमनांचे उल्लंघन म्हणजे गुन्हा होय.' असे वर्णन कोणी केले आहे ?

- (A) थर्स्टन सेलीन
- (B) काल्डवेल
- (C) क्लिनार्ड
- (D) हॉल जेरोमी

72. Who initiated the introduction and implementation of Panchayat Raj System in India ?

- (A) Community Development Projects
- (B) Planning Commission
- (C) National Development Council
- (D) State Governments

73. Which one of the following peasant movements, was *not* emerged in Pre-Independent India ?

- (A) Peasant Revolt in Punjab
- (B) Kheda Peasant Struggle
- (C) Champaran Movement
- (D) Telangana Peasant Struggle

72. भारतात पंचायत राज व्यवस्था सुरू करण्यासाठी आणि तिची अंमलबजावणी करण्यासाठी कोणी प्रयत्न केले ?

- (A) समुदाय विकास प्रकल्प
- (B) नियोजन मंडळ
- (C) राष्ट्रीय विकास परिषद
- (D) राज्य सरकार

73. खालीलपैकी कोणती शेतकरी चळवळ स्वातंत्र्यपूर्ण भारतात सुरू झाली नाही ?

- (A) पंजाबमधील शेतकरी उठाव
- (B) खेडा शेतकरी संघर्ष
- (C) चंपारन चळवळ
- (D) तेलंगाणा शेतकरी संघर्ष

74. Daniel Thorner's classification of agrarian classes suffers from its own limitations for it, is not, based on any specific theoretical assumptions.

Who has commented like this ?

- (A) S. C. Dube
- (B) A. R. Desai
- (C) D. N. Dhanagare
- (D) D. R. Gadgil

75. Some of the rural development activities were production oriented. However which of the following activities was not a part, of it ?

- (A) Community Development Projects
- (B) Drought Prone Area Programme
- (C) Land Reforms
- (D) Integrated Rural Development Programmes

74. 'डॅनियल थॉर्नरचे कृषक वर्गाचे वर्गीकरण हे त्यातील मर्यादांमुळेच अडचणीत आले कारण ते कोणत्याही विशिष्ट अशा सैद्धांतिक गृहीतकावर आधारलेले नव्हते.' अशा स्वरूपाची टीका कोणी केली आहे ?

- (A) एस. सी. दुबे
- (B) ए. आर. देसाई
- (C) डी. एन. धनागरे
- (D) डी. आर. गाडगीळ

75. ग्राम विकासाचे काही कार्यक्रम उत्पादनाभिमुख स्वरूपाचे होते. तथापि खालीलपैकी कोणता कार्यक्रम त्यांचा घटक भाग नव्हता ?

- (A) समुदाय विकास प्रकल्प
- (B) दुष्काळप्रभावी विभागवार कार्यक्रम
- (C) जमीन सुधारणा
- (D) एकात्मिक ग्रामविकास कार्यक्रम

AUG - 14315/III

ROUGH WORK